

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

771575
Pocztą polową 53, dn. 22. VI. 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Ew/6. № 25231/II.

DO

WODZA NACZELNEGO/ADJUTANTURA GENERALNA/

Be l w e d e r.

Przedkłada się do wiadomości odpis raportu Pełnomocnika
Wojskowego i Morskiego w Londynie Nr.965/tajne z dnia 6.b.m
mies.

1 załącznik.

Za zgodność:

SZEF SZTABU GENERALNEGO W.P.:

S I K O R S K I m.p.

Generał-porucznik.

O t r z y m u j a:

Wódz Naczelny/Adjutantura Gen/.
Pan Minister Spraw Wojsk.
Szef Sztabu Generalnego.
Szef Biura Scisłej Rady Wojennej.
Płk.Zenkteller.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA
L. dz. 771575
Wpłynęło dn. 24.VI 1921 roku
Wyszło dn. 1921 roku
Załączników: —

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

D o

Naczelnego Dowództwa W.P.

Odział II

w Warszawie.

Stosunki
Anglo-Ro-
syjskie.

Obecny stosunek Anglii do Rosji Sowieców jest tem szczególny, że nie posiada on wyraźnie określonej fuzjonemji. Niepodobna orzec, czy między tymi krajami panują teraz stosunki przyjazne i łaskliwe, czy też na odwrót są one nacechowane całą wolą i niechęcią. W istocie rzecz ma się tak, że stosunki anglo-rosyjskie przechodzą obecnie przez okres próby, w ciągu którego Rząd i społeczeństwo Angielskie starają się zbalansować wszystkie plusy i minusy, dodatnie i ujemne strony wytworzonego na mocy Traktatu Handlowego anglo-rosyjskiego z 16 Marca stosunku między Anglią i Rosją Sowieców oraz dojść wreszcie do ostatecznego wniosku, czy ten stosunek jest w swym wyniku dla Anglii korzystny, czy też szkodliwy.

Na utrzymanie dobrych stosunków między Anglią i Rosją Sowieców składają się następujące momenty:

1/. Względ na politykę wewnętrzną, a mianowicie na Partję Robotniczą, której głównym postulatem politycznym było, jak wiadomo, uznanie Rządu Sowieców przez Rząd Brytyjski. Zerwanie stosunków między Anglią a Rosją byłoby zaśewiem do podjęcia przez Partję Robotniczą nowej walki w imię starych hasła i zakłóceniem spokoju wewnętrznego kraju.

2/. Korzyści materialne, które, aczkolwiek nie wielkie, Traktat Handlowy z Rosją przynosi.

Wartość materiałów surowych i obrabianych, eksporto-

wanych z Anglii do Rosji od czasu zawarcia Traktatu, przedstawia się jak następuje:

<u>miesiące</u>	<u>£</u>
Marzec 1921 r.	7,745
Kwiecień	2,080
Maj	60,004
Czerwiec	81,201
<u>Razem</u>	<u>151,030</u>

Dane powyższe nie obejmują eksportu z Anglii do Finlandji, Estonji, Łotwy i Litwy; lecz nie ulega wątpliwości, że znaczna część eksportu angielskiego do tych krajów została w ostatecznym wyniku reeksportowana do Rosji.

Jak widać więc stosunki handlowe między Anglią i Rosją, chociaż w bardzo małej jeszcze skali, przybierają coraz większe rozmiary.

3/. Tradycją polityki angielskiej jest zasada "ostawienie "otwartej furtki", lub "niepalenie mostów za sobą". W imię tej zasady, której Anglija w ciągu stuleci hołdowała, obecny Rząd Angielski, pomimo wszelkich rozczarowań i wszelkiej złej woli Sowieckiej, nie zdobył się na zerwanie stosunków z Rosją. Przepuszczenie to ma ten większe dane prawdopodobieństwo, że zarówno w sferach Rządowych jak i w głębszych warstwach społeczeństwa angielskiego nurtuje wciąż niekiedy mistyczna wiara w Rosję, w jej świetną przyszłość i w jej nieuniknioną odbudowę: ekonomiczną i polityczną. Anglicy są wciąż jaknajszerszej przekonani, że 120-ty milionowy naród rosyjski powstanie z dzisiejszego upadku i stanie się nowym decydującym czynnikiem w Europie i Azji. W tej niekiedy mistycznej, lecz istotnej wierze w Rosję, kryje się niezawodnie jedna, a może najgłówniejsza przyczyna braku zaufania do Polski i spowodowana tem tendencja polityki angielskiej niedopuszczenie by Polska stała się wielkim mocarstwem. Nie należy bowiem sądzić, że Anglija jest absolut-

nie przeciwną istnieniu Polski, jako państwa suwerennego. Wielka Brytania nie chce tylko dopuścić, by Polska stała się wielkim mocarstwem, dzielącym Rosję od Niemiec; w koncepcji angielskiej Polska winna być 2-o lub raczej 3-o rzednym państwem Europejskim, ograniczonem od wschodu linją Curzona i okrojonym z Wileńszczyzny, Wschodniej Małopolski i Śląska. Takie są momenty, które składają się na utrzymanie dobrych stosunków między Anglią i Rosją Sowieców.

Przeciwko nim działają następujące czynniki:

1/. Propaganda, którą Sowiety, wbrew Traktatowi w dalszym ciągu przeciwko Imperjum Brytyjskiemu prowadzą. Nie ulega wątpliwości, iż obecnie główny wysiłek komunistycznej propagandy skierowany jest przeciwko Anglii, którą Sowiety, skuszenie lub nieskusznie, uważają za pierwszego wroga. Propaganda ta doprowadziła do aresztowania w dniu 29 Czerwca w Konstantynopolu przez wojskową policję angielską, 52 osób, z których 28, należących do tamtejszej Rosyjskiej Misji Handlowej, oraz do krewidowania i zamknięcia ^{jej} urzędów pod zarzutem zamiaru wywołania rewolucji w Konstantynopolu, którą miała rozpocząć się od zamordowania tamtejszego angielskiego głównego dowódcy Generała Sir Charles Harington'a, jak tego nie zawahał się oświadczyć w Izbie Gmin w dniu 6 Lipca Parlamentarny Podsekretarz Stanu dla Spraw Zagranicznych Harnsworth/szacownik No.1/. Oświadczenie to wywołało protestującą notę Krassina do Lorda Curzona /szacownik No.2/.

W tem miejscu warto zaznaczyć, że Krassin udaje się niebawem do Rosji, gdzie spędzi około 3 tygodni. Tutejsze Poselstwo udzieliło mu wizy dyplomatycznej na przejazd przez korytarz Polski.

2/. Naprężone stosunki między Anglią i Nacjonalistycznym Rządem Tureckim w Angorze, za którym, jak o tem każdy Anglik wda-je sobie sprawę, stoi Rząd Sowieców.

Posek Generał Townshend nie zawahał się w publicznem przemówieniu oświadczyć, że wojna między Anglią i Angorą jest nie-nikniona, ale że, właściwie mówiąc, będzie to wojna nie z Turcją lecz z Sowiecami, które Angorę wyzyskują, jako narzędzie, skierowane przeciwko Anglii.

To ogólne napięcie stosunków oraz bezpośrednia groźba dla Konstantynopola, powstała po zajęciu w dniu 23 Czerwca Ismidu przez Tureckie oddziały Nacjonalistyczne, spowodowały skoncencentrowanie całej śródziemnomorskiej angielskiej floty przed Konstantynopolem. Flota ta obejmuje:

4-ą eskadrę pancerników:

Iron Duke /flaga Admirała Sir John M. de Robeck, głównego Dowódcy floty Morza Śródziemnego i Wysokiego Komisarza Brytyjskiego w Konstantynopolu/.

Ajax

Benbow /flaga kontr-Admirała Sir Richard Webb, Dowódcy 4-ej eskadry pancerników/.

King George V

przez tego:

Emperor of India 1

ze zmniejszoną załogą.

Centurion

3-ą eskadrę lekkich krążowników:

Cardiff /flaga kontr-Admirała Sir Reginald Y. Tyrwhitt, Dowódcy 3-ej eskadry lekkich krążowników/.

Calypso

Caradoc

Centaure

Ceres

Concord

7-ą flotyllę kontr-terpedowców /16 kontr-terpedowców/.

W związku z Grecko-Turecką wojną w Azji Mniejszej, niezmiernie delikatną jest sprawa, jakie stanowisko zajmie wobec tego konfliktu Bułgarja. Nie jest bowiem wykluczonem, by Bułgarja nie skorzystała z obecnej niekorzystnej sytuacji Grecji, uwikłanej w wojnę z Nacjonalistami Tureckimi w Azji Mniejszej, by napaść na nią zniemacka celem oderwania od niej Tracji i przejęcia sobie w ten sposób z powrotem dostępu do morza Egejskiego. W tym wypadku Rumunja, związana z Grecją między innymi i ściśle zaciężnymi

więszymi dynastycznymi, nie pozostałaby zapewne na uboczu w roli biernego widka, lecz zaatakowałaby Bułgarię od strony Dobruży. Nad całą tą sprawą Bałkańską ze względu na świeżo zawarty układ Polsko-Rumuński winni bacznie śledzić nasi przedstawiciele dyplomatyczni i wojskowi w Bukareszcie i Konstantynopolu.

3/. Przeciwnie utrzymaniu dobrych stosunków z Rosją Sowiecką działają wreszcie w samej Anglii czynniki natury wewnętrznej, a które wyrażają się w znacznym przesunięciu się Rządu Angielskiego na prawo. Na tę pravicową orientację Rządu skłony są następujące momenty:

a/. Pomyślnie zakończony strajku węglowego przez częściową kapitulację Związku Górników /patrz ostatni raport/.

W związku z powyższym zaznaczyć należy, że rozwiązanie Oddziałów Obronnych /Defence Force/ zostało ogłoszone 1 Lipca. Stan liczebny Defence Force wynosił w tym dniu 78,000 ludzi, a koszty utrzymania dziennie - około £50.000.

W powyższej cyfrze kryje się właśnie główna przyczyna niesłychanej katastrofy, z jaką Rządowi powiodło się stworzyć Oddziały Obronne. Odbiorcami większą część ochotników, saciągających się do Defence Force, rebika to bowiem nie z podódek patryotycznych, które są w Anglii nieznaną /patrz tutaj też No. 665/ Tajne z 18 Kwietnia 1921 r./, lecz dla interesu, ponieważ gata, wypłacana w Oddziałach, przewyższała znacznie ich zarobki, otrzymywane w zawodach cywilnych.

b/. Widoki pomyślnego zakończenia sprawy Irlandzkiej.

Trwające od kilku dni w Dublinie rokowania między przedstawicielami Sinn Fein'u : de Valerą, rzekomym prezydentem Irlandzkiej Republiki, i Griffith'em, vice-prezydentem, a czterema przywódcami pokudniowych Unijonistów: Lordem Midleton'em, Sir Robert Woods'em, Sir Maurice Dockrell'em i Andrew Jameson'em, do których przyłączył się następnie główny Dowódca Brytyjskich sił zbrojnych w Irlandzji Generał Sir Nevil Macready, do prowadzący

do tego, że de Valera zgodził się przyjąć zaproszenie Lloyd George'a na konferencję w Londynie z Rządem Angielskim i Prezesem Ministrów Północnej Irlandji / Ulster'u/ Sir James Craig'em celem ustalenia zasad pokoju między Anglią i Irlandją. Ponadto obie strony zgodziły się wstrzymać od wszelkiej zbrojnej akcji zaczepnej na przeciąg czasu trwania konferencji. Zawieszenie broni ma rozpocząć się dnia 11 Lipca w południe.

Tak więc trwający od 1916 roku krwawy terrorem w Irlandji ma skończyć się z dniem dzisiejszym, a w atmosferze pokoju i wzajemnej dobrej woli mają być dyskutowane metody zaprowadzenia przyjaznego współżycia między sąsiednimi narodami: Angielskim i Irlandzkim, których różniły między sobą wieki historii.

Należy przyznać, że Rząd Lloyd George'a wykazał w tej sprawie nadzwyczajną zręczność i wielką umijętność.

c/. Emancypacja Partji Unjonistycznej zwyciężców Koalicji i seminarium przez nią steru rządów w Anglii przez stworzenie Rządu czysto konserwatywnego / patrz przegląd prasy Angielskiej z dnia 27 Czerwca 1921 r./

To właśnie jest głównym wyrazem konserwatywnego nastroju współczesnej Anglii; nastroju, który z punktu widzenia polskiego jedynie z radością powitać należy, albowiem, jak to wykazała historia, najwięksi nasi w Anglii wrogowie zawsze byli i są Angielcy liberałowie.

Spadek waluty polskiej.

Obeorny spadek waluty polskiej dyskredytuje Polskę zupełnie w oczach nie tylko już Anglii, lecz i całego Zachodu.

Moment ekonomiczny jest, jak wiadomo, jedyny, który decyduje sprawę stosunku Anglii do nas. Gdy zaś obecnie na zewnątrz staramy się wysuwać fakt, zresztą przez wszystkich przyjeżdżających z Warszawy Anglików stwierdzony, że stan ekonomiczny i handlowy kraju znaczącej uległ odeszłego roku poprawie, odpowiadają nam tutaj, że tak być nie może, skoro sytuacja finansowa, będąca

sawsze refleksem stanu ekonomicznego, przedstawia się w Polsce tak oplakanie. Obecna dewaluacja naszej monety grozi nam przejęciem przemysłu polskiego przez obcy kapitał, co zresztą jest już poniekąd w trakcie urzeczywistnienia; a równolegle prasa tutaj, a przedewszystkiem organ Asquith'a "The Westminster Gazette", podnosząc w długim artykule myśl "Times'a", wyraża przekonanie, że projekty Ministra Steczkowskiego zaradzenia kryzysowi finansowemu w Polsce nie dadzą pożądaných rezultatów i że Polska bez obcej finansowej pomocy nie da sobie rady. Jest to, właściwie mówiąc, wysunięcie projektu wzięcia Polski w finansową kuratelę przez Wielkie Mocarstwa i zaprowadzenia w niej ~~xx~~ ^{regime'u} na wzór Turcji. Sanacja naszych stosunków finansowych jest dzisiaj sprawą bytu lub niobytu Polski, jako suwerennego państwa.

Llord Robert Cecil interesuje się obecnie sprawami: Litewską i Galicyjską, jak o tem świadczą jego list publiczny do redaktora Times'u z dnia 28 Czerwca oraz interpelacja w Izbie Gmin z dnia 6 Lipca /załączniki NNo. 3 i 4/. W obydwóch tych sprawach Lord Robert Cecil zajmuje oczywiście względem nas stanowisko nieprzychylnie.

4 załączniki.

/-/ W. Ekcozowski
Kontr-Admirał W.P.

Za zgodność:

[Signature]
KOMISARZ.

11
NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

773575
Poczta polowa 53, dn. 27, czerwca 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Ew. 6. № 26275 / II.

DO

WODZA NACZELNEGO / ADJUTANTURA GENERALNA /

w B e l w ę d e r z e.

Przedkłada się do wiadomości odpisy raportów Pełnomocnika
Wojskowego i Morskiego w Londynie Nr.Nr.1017/tajne i 1024/taj-
ne z 10. i 13.b.m., omawiające budżet lotniczy Anglii, Sprawę
Górnego Śląska oraz stosunki Anglo-sowieckie.

2 załączniki.

Za zgodność:

Władysław Sikorski
O t r z y m u j ą :

Wódz Naczelny /Adjutantura Generalna/,
Pan Minister Spraw Wojskowych.
Szef Lotnictwa.

Szef Sztabu Generalnego

S I K O R S K I m.p.

Generał - porucznik.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA

773575
29. VI. 1921 roku
Wysłano dn. 2. 1921 roku
Załączników 2.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Pełnomocnik Wojskowy i Morski
przy Rządzie Polskim
w Londynie.

Odpis.

38, Cadogan Square, S.W.

Londyn, dnia 10 Czerwca 1921.

No.1017/1.

D o

Narodowego Dowództwa W.P.

Oddział II

w Warszawie.

Angielski Budżet Lotniczy na rok 1921-22 "Air Estimates
of effective and non-effective services for the year 1921-22"
Angielski Budżet Lotniczy. /załącznik No.1/ został wprowadzony do Izby Gmin w dniu 1
Marca 1921 r.

Budżet ten przewiduje ogólną sumę wydatków na utrzymanie
Żeglugi Powietrznej, jako wynoszącą:

£18.111.000

w porównaniu z £22.992.230 za rok 1920-21, czyli że absolutna
redukcja wydatków wynosi:

£ 4.581.230.

Ogólna suma £18.411.000 zawiera różne zobowiązania i ciężary
wojenne, wynoszące netto:

£ 1.471.000

tak że właściwe koszty na Żeglugę Powietrzną wynoszą:

£18.411.000

£ 1.471.000

£16.940.000

W porównaniu z £14.998.230 za rok 1920 -21, czyli że właściwe
koszta zwiększyły się o:

£ 1.841.970.

Nadwyżka wydatków w porównaniu z rokiem ubiegłym spowodowana
jest sformowaniem 5 dodatkowych eskadr, początkowe jedynie
koszta których zostały przewidziane w Budżecie dodatkowym
z Grudnia 1920 /patrz tut. No. 141 z dnia 26 Stycznia / oraz

wzrostem kosztów robocizny, materiału i przewozu.

Budżet określa stan liczebny służby lotniczej, wyliczając tych, którzy służą w Indiach, na:

	<u>39,680 ludzi</u>	
w porównaniu z	<u>29,730</u>	" w roku 1920 - 21.
czyli na	1,150	" więcej
w tym:	na 2,985	lotników więcej
	1 na 1,289	ohładców mniej.

pozycja 5 Budżetu, określająca koszty utrzymania samego Ministerstwa Żeglugi Powietrznej, wykazuje redukcję £32.000 w porównaniu z rokiem ubiegłym, pomimo faktu, że gaże szefów niektórych departamentów zostały znacznie zwiększone i tak n.p.:

mają zwiększone gaże:

Szef Sztabu Lotniczego /Sir H. Trenchard/ z £2725 na £3375.

Director-General of Supply and Research /Sir E. L. Ellington/ z £2,302 na £2,702.

Sekretarz Ministerstwa Żeglugi Powietrznej /W. F. Nicholson/ z £2,000 na 3000.

Wprowadzając budżet do Izby Gmin w dniu 1 Marca, ówczesny Sekretarz Stanu dla Żeglugi Powietrznej Winston Churchill wygłosił programowe przemówienie /załącznik No. 2/, które jest szczegółową rozwinięciem ogólnych wytycznych Rządu Angielskiego w sprawie żeglugi powietrznej, zawartych w objaśniającym oświadczeniu /explanatory statement/ Sekretarza Stanu z dnia 25 Lutego 1921 r. /załącznik No. 3/.

Z tych dwóch źródeł oraz z analizy samego budżetu wynika, że problematy, dotyczącej przyszłości lotnictwa angielskiego, z którymi skonfrontowane jest obecnie Air Ministry, oraz kierownicze wytyczne, po których one pragnie te problemy rozwiązać, są następujące:

1. Lotnictwo Angielskie winno opierać się na bazie wyłącznie

wojskowej i rozwijać się w kierunku czysto militarnym. Zdaniem Churchill'a, przyszłość wykaże niezmierną ekspansję militarną lotnictwa, na które patrzyć należy, jako na przyszłą substytucję Armji i Floty, co zresztą zostało już, choć w szczupłej jeszcze skali, wykazane w Mezopotamji, gdzie lotnicy angielscy w wielkiej mierze przyczynili się do podbicia i pacyfikacji tego kraju. To też

Churchill kładł nacisk na konieczność zachowania charakteru militarnego lotnictwa angielskiego, którego nauka teoretyczna i praktyczna winna być wykładana w jaknajwiększej ilości wojskowych szkół lotniczych. Z tego też względu 18-0 miljonowy budżet przeznaczony jedynie sumę £1.000.000 na lotnictwo cywilne, przy czem suma ta obejmuje również koszty służby meteorologicznej, tak że subsydia rządowe dla prywatnych towarzystw przewozu powietrznego, osobowego i towarowego, wynoszą zaledwie £50.000 na warunkach, ustalonych w raporcie o Linjach Powietrznych Imperium /Report on Imperial

Air Routes/ z dnia 30 Października 1919 r. Doradczego Komitetu dla Cywilnego Lotnictwa /Advisory Committee on Civil Aviation/ z lordem Weir'em na czele /załącznik No.4/. Churchill jest zdania, że w kraju o tak rozwiniętej sieci dróg żelaznych i kanałów, a więc o tak ułatwionej komunikacji lądowej i rzecznej, jak Anglja, komunikacja powietrzna ma małe szanse rozwoju, tem bardziej, że oznacza ona właściwie nie komunikację między dwoma miastami, lecz między dwoma lotniskami, co jest wielkim minusem. Jedyna linja powietrzna, która winna być za wszelką cenę utrzymana w rękach angielskich, jest to linja Londyn-Paryż, jako mająca najwięcej szans rozwoju.

Tej koncepcji lotnictwa wojskowego przeciwstawia się teoria lotnictwa cywilnego, głosząca że tak, jak podstawą wszelkiej potęgi morskiej jest marynarka handlowa, za którą dopiero idzie w porządku chronologicznym flota wojenna, tak samo podstawą przewagi powietrznej jest lotnictwo cywilne. Wyznawcami tej teorii są między innymi Sir Frederick Sykes, Dyrektor Lotnictwa cywilnego, i Sir James Stevenson, wice prezydent Doradczego Komitetu dla Cywilnego Lotnictwa. Znalazła ona również gorące poparcie na szpaltach "Times"

oraz wśród wielu członków Parlamentu, jak to się później podczas dyskusji nad budżetem okazało. Twierdzą oni, że pilot wojskowy jest wrogiem naukowego rozwoju lotnictwa, że lotnictwo wojskowe równa się swego rodzaju statyzmowi i zabija wszelką inicjatywę, którą przecież w dziedzinie morskiej, w postaci marynarki handlowej, dała Anglii panowanie na morzu. Liczni mówcy zwrócili uwagę na okoliczność, że podczas gdy Francja przeznaczą £3.400.000 na lotnictwo cywilne, z czego £600.000, w formie subwydatków rządowych, dla prywatnych towarzystw, to w Anglii odnośne sumy wynoszą £1.000.000 i £60.000. W wyniku czego nastąpił upadek cywilnego lotnictwa angielskiego wszystkie prywatne angielskie Towarzystwa lotnicze, prócz jednego "Handley Page", zostały zwinęte, a francuskie koncesje zmonopolizują wkrótce wszystkie linje powietrzne świata. Wobec tego współzawodnictwo francuskiego angielskie Towarzystwa są bezsilne, na skutek zdezinteresowania się ich losem Rządu Angielskiego.

Jak widać z powyższego, sprawa, czy lotnictwo angielskie rozwinię się po liniach czyste wojskowych, jako narzędzie wykonawcze Rządu, na równi z Armią i Flotą wojenną, czy też pójdzie po torach cywilnych, pozostawione inicjatywie prywatnej, popartej przez Rząd, analogicznie z marynarką handlową, jest obecnie przedmiotem ożywionej kontrowersji, przy czem Rząd jest zwolennikiem pierwszej alternatywy, podczas gdy społeczeństwo jest temu rozwiązaniu w olbrzymiej większości przeciwnie.

2/. Churchill oznajmił, że Ministerstwo Żeglugi Powietrznej w porozumieniu z Admiralicją postanowiło skasować służbę statków powietrznych t.zw. Royal Air Force Airship Service. W rzeczywistości rzecz się miała nieco inaczej. Służba statków powietrznych, kooperujących z Flotą, t. zw. Navy's Airship Service jest finansowo uzależniona od Air Ministry, na którego budżecie figuruje. Otóż Admiralicja, jak zwykle, tak i w roku bieżącym zwróciła się do Air Ministry, żądając odpowiednich kredytów na aparaty lotnicze,

cięższe i lżejsze od powietrza, mające kooperować z flotą. Air Ministry zredukowało o połowę sumę, zażadaną przez Admiralicję, oznajmiając jej tę, która, w jego mniemaniu, jest najwyższą, jaka może w budżecie lotniczym uwzględniać potrzeby morskie. Admiralicja, nie mogąc wtrącać się w sprawy budżetowe innego ministerstwa, znalazła się wobec swego podzaju ultimatum i z konieczności rzeczy musiała zredukować swe wymagania i wybrać to, co jej było najnieodzowniejsze. Wybór Admiralicji padł na aparaty lotnicze cięższe od powietrza, w których rozwoju widzi ona dla floty największą korzyść. Zaś statki lżejsze od powietrza zostały skazane na zagładę, a nawet utrzymanie już istniejących aparatów i linii powietrznych zaniechane. Statki te zostaną sprzedane prywatnym konsorcjom.

3/. W związku z powyższym powstała kontrowersja co do samego Air Ministry, przyczem wyłonily się trzy alternatywy: przyszłości

a/. Air Ministry pozostanie samodzielnym ministerstwem.

ab/. Zostanie wcielone, jako osobny departament do War Office'a.

c/. Stanie się departamentem Admiralicji.

Winston Churchill, ustępując z Ministerstwa Wojny dla objęcia Ministerstwa Kolonji, nie był od tego, żeby Air Ministry przydzielić do Colonial Office. Ostatecznie jednak, przynajmniej chwilowo, górę wzięło pierwsze rozwiązanie sprawy, a mianowicie pozostawienie Air Ministry, jako niezależnego ministerstwa, na co wskazuje fakt, że wskótce po nominacji Churchill'a na Sekretarza Stanu dla Kolonji Ministerstwo Żeglugi Powietrznej zostało mu odjęte, a następcę jego mianowany kapitan Guest, który jednak, choć w randze Sekretarza Stanu, nie został dotychczas członkiem Gabinetu.

Dnia 2 Marca Izba Gmin uchwaliła pozycję A /liczebność służby lotniczej/ i pozycję 1 /Gazę/ budżetu /załącznik No.5/.

Dnia 18 Kwietnia został wniesiony do Izby Gmin budżet dodatkowy /Supplementary Estimate, 1921-22/, dotyczący się pozycji A budżetu zasadniczego i modyfikujący ją w ten sposób, że liczebność

skusby lotniczej miałyby być zwiększona o 10.000 ludzi, czyli wynosić:

Budżet zasadniczy	30,680	ludzi
Budżet dodatkowy	<u>10,000</u>	"
Razem	40,680	"

Ten budżet dodatkowy został spowodowany ogłoszeniem stanu wyjątkowego /State of Emergency/ i wynikiem na skutek tego powołaniem pod broń Rezerwy Lotnictwa.

Dnia 20 Kwietnia Izba Gmin powiększy budżet dodatkowy uchwalając /patrz załącznik No.6/ oraz załączniki NNo7 i 8 do tegoż samego No.938/6 z dnia 30 Maja 1921 r./.

Dnia 21 Kwietnia Izba Gmin, zasiadająca, jako komisja /In Committee/ uchwaliła wszystkie pozostałe pozycje budżetu, przedłożone już przez nowego sekretarza Stanu Kapitana Guest'a /załącznik No.7/. Przy czym pozycja 5 budżetu zasadniczego została zmodyfikowana w ten sposób, że gaża sekretarza Stanu została zwiększona o sumę 2467 i wynosi przeto obecnie:

Budżet zasadniczy	22,500
Budżet dodatkowy	<u>467</u>
Razem	2,967. /załącznik No.8/.

Izba Gmin w posiedzeniu plenarnym budżetu lotniczego jeszcze nie uchwaliła.

/-/ W.Kloczkowski

6 załączników

Contr-Admirał W.P.

za zgodność odpisu:

G. J. J.
Kłmistrz.

Opis.

Dotychczasowe Wydatki na obronę Państwa w Anglii.

w ciągu roku 1921-1922.

Budżet Wojskowy	£106.315.000	x	300.000	ludzi.
" Morski	82.479.000	x	85.000	"
" Lotniczy	18.411.467	x	10.000	"
<hr/>				
Razem	207.205.467	x	335.000	"

/-/ W. Skoczowski

Kontr. Admirał W.P.

za zgodność:

G. Piłsudski

*1/15 budżet wojenny
lotniczy*

115

Pełnomocnik Wojskowy i Morski
przy Poselstwie Polskiem
w Londynie.

Odpis.

38, Cadogan Square, S.W.

Londyn, dnia 13 Czerwca 1921

No.1024/Tajne.

D o

Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II

w Warszawie.

Śląsk Górny.

Jest faktem zupełnie stwierdzonym, że formalnego układu między Angliją i Niemcami w sprawie podziału Śląska Górnego nie ma. Nieulega natomiast żadnej wątpliwości, że polityka angielska zmierza w chwili obecnej do jaknaj-
dłuższego przewlekania z ostateczną decyzją, a to celem wygrania na czasie, iżby dać Niemcom możebność odrobienia na ich korzyść fait accompli przejścia zagłębia węglowego w polskie ręce. Jest faktem ciekawym, że początkowo, od wybuchu powstania narodowego na Śląsku aż do debaty w Parlamencie Francuskim nad polityką zagraniczną i uchwaleniem votum zaufania Briand'owi, sprzeciwiała się natychmiastowej decyzji w sprawie Śląskiej Francja, podczas gdy parła do tego Anglija; tymczasem zaś obecnie od chwili zwycięstwa parlamentarnego Briand'a Rząd Francuski dąży do jaknaj-szybszego rozstrzygnięcia tego zagadnienia, lecz zato Rząd Angielski zmierza teraz do przewleczenia całej sprawy ad indefinitum, na co wskazuje fakt, że Rząd Angielski tak skwapliwie zgodził się obecnie na bezterminowe odroczenie zaproponowanej początkowo przez Konferencję Najwyższej Rady w Boulogne. W tym celu Anglija wyzyskuje wszelkie możliwe preteksty, a więc: chorobę Lloyd George'a, zjazd Premierów zamorskich, kryzys węglowy, odwołanie Percivala i konieczność otrzymania pierwszego raportu od Stuart'a, byle tylko do natychmiastowej decyzji nie dopuścić. Powyższa akcja Rządu Angielskiego spowodowana jest tem, że zdaje on sobie sprawę, iż w chwili obecnej działają w spra-

wie Śląskiej przeciwko niemu dwa następujące czynniki:

1/. fait accompli zajęcie zagłębia węglowego przez powstańców polskich i 2/ stanowcza opozycja Francji, by obszary o większości polskiej nie oddane były Niemcom. Dla sparaliżowania tych przeciwnych mu czynników Rząd Angielski rozwija akcję następującą:

1/. By zneutralizować fait accompli, pragnie on, zyskując na czasie, dać możność Niemcom zlikwidowania obecnego stanu rzeczy i stworzenia nowego fait accompli, ale już tym razem na ich korzyść. Dlatego też, choć przyznać trzeba, że zasadniczo powstanie Korfantege było czynnikiem dla nas ujemnym, niemniej jednak dzisiaj winniśmy wszelkimi siłami starać się utrzymać nasze zyski na Śląsku i skonsolidować fait accompli.

2/. By zneutralizować opozycję Francuską, Rząd Angielski inspirowuje olbrzymiej skali kampanję zarówno przez usta swych ministrów /mowa Churchill'a w Manchester z dnia 8 Czerwca: patrz załącznik No.1/ jak i na szpaltach prasy, nawołującą o przymierze z Francją. Ma on bowiem nadzieję, że wysuwając hasła przymierza Angielsko-Francuskiego, wymoże na Francji większą ustępliwość w kwestjach poszczególnych, jak Śląska, w imię wyższych interesów i dobra ogólnego, które takie przymierze obydwu krajem przynieść mogłoby. Nie ulega jednak najmniejszej wątpliwości, że jest to poprostu chytre zamydlanie oczu Francji, obliczone na to, by zachwiać jej opozycję, albowiem w Anglii, prócz małego grona, otaczającego Lorda Derby, nikt sobie przymierza z Francją nie życzy, jak to zresztą wykazało fiasko propagandy o przymierze z Francją, które przed paru miesiącami Lord Derby prowadził. Pozatem takie przymierze francusko-angielskie oznaczałoby bez wątpienia podporządkowanie Francji Imperjum Brytyjskiemu i mogłoby być zawarte jedynie kosztem wielkich koncesji ze strony francuskiej. Poselstwo tutejsze stara się otworzyć oczy tutejszej Ambasady Francuskiej na tę przebiegłą grę angielską. Pozatem Rząd Angielski stara się wszelkimi siłami przeciągnąć Amerykę na swoją stronę, a że zdaje sobie doskonale sprawę, że jedynie wysuwaniem hasła humanitar-

nych i pokojowych ją pozyskać potrafi, przeto operuje on wobec Ameryki bardzo sprytną i subtelną grą dyplomatyczną, starając się ją przekonać, że oddanie Śląska Górnego Polsce byłoby zażewiem nowej wojny i uniemożliwiłoby nastanie trwałego pokoju w Europie.

Wobec nas urzędnicy Foreign Office'y starają się wytknąć, że Polska zyska bardzo wiele z przydzielenia do niej jedynie powiatów Pszczyńskiego i Rybnickiego, albowiem umożliwi jej te trważy pokój z Niemcami i stworzy podstawę pod modus vivendi między tymi krajami. Na naszą zaś uwagę, że stosunki między Polską a Niemcami byłyby doskonałe, gdyby się Anglja do nich nie mieszała, odpowiadają, że oni nas przecież w jakiś sposób protegować muszą "We must protect you in some way".

Obecny w Londynie Czeski minister Spraw Zagranicznych Benes zajął wobec Rządu Angielskiego stanowisko dla nas przychylne, popierając nasze postulaty w sprawie Śląskiej, co zostanie sprawdzone za pośrednictwem tutejszej Ambasady Francuskiej. W dniach 6 i 9 Czerwca odbyły się w Izbie Gmin interpelacje w sprawie Śląskiej, których tekst angielski w załącznikach NN.2 i 3 do wiadomości podaje się.

Pułkownik Percival, którego odwołanie z Opola nastąpiło na skutek ataków furji i symptomów warjacji, dostał w uznaniu zasług, położonych na Śląsku, Krzyż Komanderski Orderu Świętych Michała i Jerzego./K.C.M.G./.

Stosunki
Anglo-Słowiańskie.

Traktat handlowy anglo-rosyjski z dnia 16 Marca 1921 r. przewidywał, że sprawa, czy wwiezione do Anglji z Rosji bolszewickie szkoto lub towar podlegają w pbrębie sądów angielskich prawnemu aresztowi przez swych początkowych właścicieli rosyjskich lub też angielskich wierzycieli Rosji a conto zobowiązań, powziętych przez Rząd Sowietów lub jakikolwiek byłby Rząd Rosyjski, miała być rozstrzygnięta przez Sąd Angielski, jako tak zw. "Test case" czyli próbne postępowanie sądowe, mające służyć obowiązującym precedensem dla wszelkich analogicznych spraw, mogących

się zdać w przyszłości. Przyczem traktat gwarantował Rosji prawo natychmiastowe jego wypowiedzenia w razie, gdyby wyrok sądziego angielskiego był dla tezy Sowietkiej przeciwny /patrz tutaj No.497/Tajne z dnia 21 Marca 1921 r./. Sprawa wadzała się wszystko jednym słowem do tego, że przewidziana w traktacie "Test case" miała rozstrzygnąć, czy sądy angielskie są zobowiązane uznawać dekrety rządu sowieckiego, konfiskujące własność prywatną Rosyjskich poddanych.

Powyższa "test case" rozegrała się przed sądem angielskim w dniu 12 Maja. W tutajszym No.42/Tajne z dnia 14 Stycznia 1921 r. doniesione było o wyroku, jaki zapadł 21 Grudnia 1920 r. w sprawie, wytoczonej przez Akcjonarne Obszczestwo dla Mechanicznej Obrabotki Derewa, A.M.Luther, przeciwko firmie James Sager and Co. Strona oskarżająca wystąpiła z żądaniem odebrania firmie Sager i wydania jej 1500 metrów kubicznych dycht, skonfiskowanych jej w Styczniu 1919 r. na jej tartaku w Starej Rusi guberni Archangielskiej przez rząd Sowietów i następnie dnia 14 Sierpnia 1920 r. sprzedanych przez Krassina firmie Sager i importowanych do Anglii. Sąd Angielski w pierwszej instancji zasądził pretensje strony oskarżającej, uznając ją za prawnego właściciela spornego drzewa na zasadzie, iż dekrety nacjonalizujące własność prywatną, Rządu Sowietkiego, jako nieuznanego przez Rząd Angielski, w obrębie jurysdykcji sądów angielskich są nieobowiązujące.

Później zdał się w tej sprawie fakt nowy w formie zawarte go traktatu handlowego Anglo-Rosyjskiego i o to firma James Sager & Co. apelowała do wyższej instancji przeciwko wyrokowi pierwszej. Sądowi za zgodą obu stron przedstawiono dwa listy Foreign Office'u, datowane odnośnie z dnia 20 i 22 Kwietnia 1921 r., z których pierwszy stanowił odpowiedź na zapytanie jednej z stron, czy Rząd Angielski uznał Rząd Sowietów, jako de facto Rząd Rosyjski. Odpowiedź ta brzmiała: "W imieniu Hr.Gurzona z Kedlestonu podaję do Pańskiej wiadomości, że Rząd Jego Królewskiej Mości uznaje Rząd Sowietów, jako de facto Rząd Rosyjski." Na podstawie powyż-

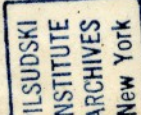

szege sąd apelacyjny orzekł, że musi uważać Rząd Sowiecki, jako Rząd Suwerenny i prawomocny, który już istniał przed dniem 14 Sierpnia 1920 r., a więc przed zawarciem kontraktu między jego przedstawicielem w Londynie Krassinem a firmą Sager, a zatem miał prawo własności nad towarem, który posiadał i sprzedaż na zasadzie praw, przez niego wydanych: obowiązujących poddanych rosyjskich, a uszanowanych przez sądy angielskie. Sąd obalił więc wyrok pierwszej instancji i przywrócił firmie Sager prawo własności nad drzewem/zakładem No.4/.

Wyrok w powyższej sprawie, który rozwiązuje zarazem wszelkie analogiczne wypadki, stanowi prawne zatwierdzenie traktatu handlowego Anglo-Rosyjskiego i zarazem umożliwia jego zastosowanie praktyczne, upoważniając kupców i przemysłowców angielskich do zawierania bez ryzyka kontraktów z Rządem Sowieckim.

Rząd Francuski w nocie do Rządu Angielskiego z dnia 25 Maja zaprotestował przeciwko powyższemu wyrokowi sądu angielskiego, przyznającemu Rządowi Sowieckiemu prawo sprzedawania skonfiskowanej własności prywatnej i odmawiającemu początkowemu jej właścicielowi prawa dochodzenia swego tytułu własności przed sądem angielskim. Rząd Francuski oświadcza przeto Rządowi Angielskiemu, że prawa poddanych Francuskich do własności, towarów i koncesyj, do nich w Rosji należących, są ściśle zastrzeżone. W odpowiedzi na powyższą notę Rząd Angielski oznajmił, że nie przyjmuje tezy francuskiej, lecz pragnie jedynie udzielić Francji swego poparcia w razie zawierania ostatecznego traktatu pokojowego z Rządem Sowieckim.

Dnia 4 Czerwca Krassin wręczył w Foreign Office notę Czyczewina z dnia 1 Czerwca w sprawie przewrotu we Władywostoku, za który czyni odpowiedzialną nie tylko Japonję, lecz całą wogóle Ententę. W dniu 9 Czerwca Foreign Office przesłało Krassinowi następującą odpowiedź: " W imieniu Hr. Curzona z Kedgelestoneu zwracam Panu, jako nie do przyjęcia, Pańską notę z dnia 4 Czerwca w sprawie niedawnych zajść we Władywostoku. Nie jest to

120

ani zwozajnem, ani prowadzajem do dobrych stosunków, iżby jeden Rząd skierowywał w ten sposób przeciwko drugiemu zupełnie bezpodstawne oskarżenia bez podania żadnych faktów na poparcie swych zarzutów; Rząd Jego Królewskiej Mości zmuszony jest przeto odmówić wszesęcia jakiegokolwiek korespondencji z Panem w tej sprawie. /załącznik No.5/. Z tonu odpowiedzi angielskiej można wnioskować, że Rząd Angielski posiadać musi informacje wskazujące, że Rząd Sowieców jest w istocie poważnie zachwiany i bezsilny.

Prawie jednocześnie z ogłoszeniem tej noty Rosyjskiej Rząd Angielski opublikował jakoby znaleziony w Dublinie przez policję angielską projekt traktatu między Rosją Sowieców a Rzeczpospolitą Irlandzką p.n. "Stosunek między Bolszewizmem a Sinn Fein'em" /Inter-course between Bolshevism and Sinn Fein: patrz załącznik No.6/. Zasmakam jakoby, albowiem wydaje się nader nieprawdopodobnem, aby dokument podobnej wagi, jeżeli jest on autentyczny, nie był lepiej strzeżony i mógł wpaść w ręce policji angielskiej. Wydaje się natomiast bardziej prawdopodobne, że jest on sfabrykowany, przyczem możliwe są dwie alternatywy: albo został on sfabrykowany przez Rząd Angielski i ogłoszony, jako prowokacja, albo jest on sfabrykowany przez Sinn Fein'ów i umyślnie przez nich podsunęty policji angielskiej celem zastraszenia Anglii temi potężnymi plecami, jakie Irlandja w swym ruch wolnościowym jakoby posiada. Godnym uwagi ze względu interesów polskich jest artykuł 5 projektu traktatu, omawiający stosunek do Kościoła Katolickiego. Jeżeli dokument ten jest rzeczywiście autentyczny, to w redakcji jego brali bez wątpienia udział przedstawiciele Irlandzkiego duchowieństwa katolickiego.

6 załączników.

/-/

W. Kłoczowski

Kontr Admiral W.P.

Za zgodność:

Łopuski
ROTMISTRZ.

z Japonji i Francji.

Konfekcja: *Konfekcja* stan rynku bardzo słaby i popyt mniej więcej o 50% niższy od normalnego. Szereg fabryk kapeluszowych zamknięto.

Tak więc jesteśmy świadkami powolnego zamierania życia ekonomicznego kraju.

Jednocześnie zaś wciąż wzrasta liczba bezrobotnych, która zaczyna przybierać zatrważające rozmiary. Dane urzędowe Ministerstwa Pracy wskazują, że w dniu 27 Maja na obszarze Zjednoczonego Królestwa było zarejestrowanych, jako bezrobotnych, 2.126.800 ludzi, w czem:

Mężczyzn	1.472.000
Kobiet	497.900
Chłopców	85.400
Dziewczyn	<u>71.500</u>
	2.126.800.

Powyższe cyfry nie obejmują robotników o skróconym dniu roboczym, a więc tylko częściowo zajętych, których liczba w tym dniu wynosiła 1.194.200.

Odnosne cyfry o tydzień wcześniej a więc w dniu 20 Maja wynosiły:

Bezrobotnych	2.077.722
Częściowo zajętych	1.181.000

Z powyższego widać, jak w szybkim tempie wzrasta bezrobocie w Anglii, przy jednoczesnym zamieraniu życia ekonomicznego kraju. Obecny stan wewnętrzny Anglii winien służyć przestroga i wzorem do unikania dla każdego innego kraju.

Dzisiaj już stanowczo stwierdzić można, że nawet, gdyby strajk węglowy miał się natychmiast zakończyć, co zresztą jest nieprawdopodobne, to skutki jego tak dąży się już Anglii we znaki i tak znaczne już jej przyczyniły straty, iż sporo czasu upłynie, nim życie gospodarcze kraju będzie mogło na normalne wrócić tory. Sytuacja obecna nader zaniepokoiła umysły ekonomistów Angielskich. Nie chodzi im tyle o sam strajk węglowy w chwili obecnej, ile o sanację całego przemysłu i zdanie sobie

jasno i dokładnie sprawy z tego, jaki los czeka Anglię, jeżeli ceny węgla Angielskiego nie będą w stanie konkurować z cenami węgla cudzoziemskiego.

W roku 1850 Anglja produkowała 2/3 całej światowej produkcji węgla dzisiaj zaś zaledwie 1/5.

Poniższe zestawienie produkcji węgla w Anglii i Ameryce w ciągu ostatnich 35 lat wskazuje, w jakim stosunku ta produkcja wzrasta w tych krajach.

Lata	Produkcja węgla w milionach tonn	
	w Anglii	w Stanach Zjednoczonych.
1885	159	99
1889	176	
1895	190	172
1905	236	351
1913	287	517
1920	205	556

Poniższa tabela podaje ilości tonn eksportowanego węgla Angielskiego i Amerykańskiego w latach 1913-20:

Lata	Ilość tonn eksportowanego węgla	
	Z Anglii	Ze Stanów Zjednoczonych
1913	76.688.446	Ca. 12.000.000
1918	34.173.847	19.956.007
1919	35.465.593	17.958.514
1920	38.772.213	34.390.254.

Ilość eksportowanego węgla z Anglii zagranicę prawie lub wcale się nie zwiększa nie tylko dla tego, że produkcja wzrasta w tempie o wiele wolniejszym niż w Ameryce, lecz również dla tego, że cena węgla w Stanach Zjednoczonych jest 3 razy mniejsza od ceny węgla w Anglii, która jest najwyższa na całym świecie. Jeżeli ten stan dalej trwać będzie, t.j. jeżeli węgiel angielski będzie droższy od węgla amerykańskiego, kolonialnego, niemieckiego, francuskiego, belgijskiego i chińskiego, to Anglja straci największy swój atut gospodarczy "najtańszego w świecie przerabiacza surowców na gotowe towary", a co za tem idzie nastąpi emigracja nie tylko ludności ale i większych przedsiębiorstw. Faktycznie emigracja ta już się rozpoczęła i przemysłowcy angielscy przenoszą swą działalność zagranicę: do Indji, Kolonji, Chin, Japonji i nawet na

Kontynent, innemi słowy do krajów, gdzie robocizna, surowce i przedewszystkiem węgiel są tańsze a podatki mniejsze aniżeli w Anglii. W krajach wyżej wymienionych codziennie prawie powstają od roku zakłady przemysłowe, których właścicieli należy szukać w Wielkiej Brytanji. Ze w razie dalszego trwania dzisiejszych konjunktur ekonomicznych w Anglii, ta dotychczas pojedyncza emigracja przybierze masowe rozmiary, najlepszym dowodem niech posłuży korespondencja, która pojawiła się na szpaltach "Times Trade Supplement" z dnia 7 Maja, a w której J. Ellis Barker przepowiada, że drogi węgiel, droga robocizna, wysokie podatki i mała wydajność pracy przyczynią się do zrójnowania bogactwa i potęgi Anglii i, jeżeli się zawczasu temu przeciwdziałać nie będzie, to ludność Anglii zmniejszy się w bardzo krótkim przeciągu czasu do 15 milionów mieszkańców. Horoskop ten nie jest bynajmniej przesadzony. W istocie największym ciężarem gospodarczym Anglii i zasadniczą przyczyną jej ekonomicznego niedomagania jest mała wydajność pracy robotnika angielskiego. W przemyśle węglowym górnik angielski wydobywa w ciągu tygodnia to, co górnik amerykański wydobywa w ciągu jednego dnia. Czyli że stosunek wydajności ich pracy jest jak 1 do 6. W innych przemysłach ten stosunek jest jak 1 do 3. To jedno wystarczy dla wykazania, gdzie mianowicie kryje się korzeń zła i co jest zadatkiem niechybnego upadku ekonomicznego Anglii.

Owa nieprodukcyjność robotnika Angielskiego jest tylko jednostronnym przejawem ogólnego rozleniwienia lub raczej odwyknięcia od pracy całego społeczeństwa Angielskiego we wszystkich jego warstwach. Objaw ten tłumaczy się warunkami rozwoju historycznego tego kraju. W ciągu całego 19 stulecia Anglija rozwijała się wspólnie tak pod względem potęgi państwowej jak i siły ekonomicznej, posiadła władzę i bogactwo. 1/6 powierzchni ziemi podpada pod panowanie angielskie, a setki milionów ujałmionych ludów zniewolone zostały do pracy dla swych angielskich władców. Ci zaś, żyjąc

z pracy innych, sami przestali pracować i z czasem odzwyczaili się od pracy. Jednocześnie zamknięcie do sportów przeniknęło do szpiku kości społeczeństwa angielskiego i zastąpiło pociąg do pracy zarówno fizycznej jak i umysłowej. Sport stał się dogmatem narodu, sam w sobie celem, najwyższą doskonałością, której zamknięcie wpaja się w umysły dziecięce od najwcześniejszej młodości, i który wyrugował zarówno książkę ze szkoły średniej jak i studia uniwersyteckie w sensie kontynentalnym z wyższych uczelni angielskich. W City i wielu bardzo urzędach odpoczynek niedzielny t.zw. week-end rozpoczyna się zwykle w piątek wieczorem a kończy się w poniedziałek po południu; w ciągu tego okresu czasu żadne transakcje zawierane być nie mogą. Już dawno przed Wielką Wojną Anglicy przestali byli pracować i dzisiaj kategorycznie stwierdzić można, że, gdyby nie wybuch tej wojny, byłiby ekonomicznie w ciągu lat 10 podbici i ujarzmieni przez Niemców. Dzisiaj nazajutrz po wojnie ta sama w niczem nie zmieniona Anglja stoi wobec wytężonej do najwyższego napięcia pracy twórczej innych krajów a przede wszystkim Ameryki. Zeby sprostać tej szalonej konkurencji Anglicy muszą dokonać wielkiego wysiłku woli, przekonać swą naturę i zmusić się do pracy; inaczej upadek Anglji jest nieunikniony. Tymczasem jednak na horyzoncie życia angielskiego nie widać nawet najmniejszego śladu jakiegokolwiek w tym kierunku wysiłku.

Takie są konjunktury i czynniki ekonomiczne, które prowadzą logicznie do wniosku, że Anglja, jako wielkie mocarstwo, wcześniej czy później upaść musi. O czynnikach natury politycznej, doprowadzających do identycznego wniosku, było doniesione w tutajszym No.662/Tajne z dnia 11 Kwietnia 1921 r.

/-/ W.Kłoczowski

2 załączniki.

Kontr. Admirał W.P.

za zgodność:

Górczyński
ROTMISTRZ.

